УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Одлуком број 1093/1 од 23. априла 2014. године Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је комисију за преглед о оцени као и научне заснованости теме за израду докторске дисертације **Данијеле Мишић** под насловом **Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик – студија и библиографија (1972 – 2011)**

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Проф. др Александра Вранеш, редовни професор, Библиотекарство, Библиографија, 27. 10. 2004, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. Проф. др Зоран Пауновић, редовни професор, Енглеска књижевност 19. и 20. века, 31.3.2006, Филолошки факултет Универзитета у Београду
3. Проф. др Милица Живковић, ванредни професор, Англо-америчка књижевност и култура, 2010, Филозофски факултет Универзитета у Нишу

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:

Данијела, Бора Мишић

2. Датум рођења, општина, република:

23.5.1973, Врање, Република Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:

30.09.2009, Филолошки факултет Универзитета у Београду, *Развој енглеског говорног и писаног израза и функција школских библиотека*

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Библиотекарство и информатика

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик – студија и библиографија (1972-2011)

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација под називом *Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик – студија и библиографија (1972-2011)* , обима је од 305 страна. Структуру рада чине следеће тематске целине (поглавља): *Увод*, *Карактеристике енглеског романа за децу и младе, Превођење као услов културолошке комуникције, Рецепција енглеског романа код читалачке публике у Србији, Библиографија, Закључак, Литература*. Свако од поглавља подељено је на потпоглавља која ближе одређују и именују мање проблемске целине којима се докторска дисертација бави. Из садржаја дисертације јасно се уочавају теме које су укомпоноване у чврсту организациону целину првог – теоријског дела рада.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Предмет научног истраживања докторске дисертације садржан је у наслову теме *Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик (1972-2011) – студија и библиографија*. Кандидат је овај проблем сагледао са становишта историјата превода, теорије превођења, улоге институција културе у превођењу, прегледањем библиографске грађе у задатом периоду као и увидом у рецепцију овога жанра у школама Србије. Служећи се компаративном анализом превода и оригинала, анализом превода различитих преводилаца, језиком романа у којима је сагледан друштвено-историјски и културолошки контекст, кандидат је показао способност дубљег познавања језика књижевног дела – романа намењеног деци и младима. Доказ чине појединачни приступи избору од једанаест романа. Паралелно са истицањем естетских вредности превода и оригинала, указивано је на основне естетске категорије романа за децу и младе које се прожимају и дају јединствену слику исказану авантуром, игром, хумором, сатиром, вербалним и невербалним говором, мелодичношћу текста и антропоморфозирањем јунака и појава из природе. Сан, као оквир и имагинарни свет јунака - актера радње енглеске књижевне продукције, структури романа намењених деци даје специфичности које привлаче пажњу широке читалачке публике.
Избор романа који је кандидату послужио као радни материјал начињен је зналачки, и доприноси приближавању друге - енглеске културе нашим читаоцима, независно од времена настанка дела. Обухваћено је више врста романа као што су авантуристички, социјални, алегоријско-симболички, хумористички, психолошки. Иако су уочене доминантне карактеристике појединих романа, набројани елементи могу се пронаћи и у другима који нису обухваћени овом темом. Посебну вредност дисертације чине карактеристични сегменти које је кандидат преводио самостално, упоређивао са постојећим преводима више преводилаца, уочавао новине у преводима савремених романа за децу и младе. У тим својим приступима темама, кандидат показује способности компаративне анализе језика, уочавање међујезичких веза неопходних за сагледавање културе народа са чијег се језика преводи и културе пријема тих сдржаја. Књижевни текст оригинала и превода на својеврстан начин открива суштину уметничког поступка и идеју писца која као невидљива нит прожима дело и доприноси проширивању значења, како би се у мислима читалаца изазвао продужени доживљај исказан поентом или неким другим емоционалним доживљајем, истиче докторанд на самом почетку потцелине која говори о рецепцији. На тај начин читалац може да уочи везу коју намеће структура, што је показано на примеру девете потцелине која се односи на преведена дела енглеских писаца и њихово коришћење у школској библиотеци. С обзиром на то да су изабрана дела најпревођенија, што се школске лектире тиче, у раду је указано на суштину различитих поступака у превођењу. Наводимо мисао докторанда из рада: „ Језик књижевног дела је жива материја, једино су промене константне, како истичу значајни лингвисти, те је утолико значајнији циљ истраживача да открије вредности преведених дела уз помоћ знања оригиналног језика и својих мисаоних снага да продре у то живо ткиво језика, уочи специфичности стваралачке слободе писца, као и карактеристике епоха и књижевних праваца којима они припадају“. Ову своју тезу докторанд провлачи кроз све сегменте рада. Друга целина у раду под насловом *Превођење као услов културолошке комуникације* садржи девет потцелина: *Улога институција културе у превођењу енглеског романа за децу и младе на српски језик, Улога издавачких кућа, Улога српских књижевних часописа, Улога преводилачких агенција, Улога америчког кутка, Преводиоци енглеског романа за децу и младе на српски језик, Компаративна анализа превода романа за децу и младе на српски језик, Превод као метафора дечјег света* и *Преводилачка слобода.* Докторанд је кроз обраду садржаја овако насловљених потцелина указао на незаменљиву улогу институција културе приликом превођења, јер омогућавају везу са енглеским и продирање у укупни језичко - културни контекст дела. Захваљујући преданом раду и ангажовању преводилаца у оквиру набројаних институција културе, у прошлости, а нарочито пред надолазећим техничким развојем, читаоцима широм Србије презентована је уметност романа која слави живот, промене у начину размишљања и др. У сегменту који носи назив *Превод као метафора дечјег света,* докторанд истиче улогу преводилаца који на посебан начин успостављају комуникацију између дела и реципијента. У том стваралачком поступку и за преводиоца и за реципијента перципирају се основне вредности књижевног језика: ритам, текст и контекст, вербални и невербални говор, слике остварене квалитетним преводом, богатство лексике итд. Још једном се докторанд враћа роману Луиса Керола *Алиса у земљи чуда* с намером да укаже на значење метафоре као врсте лингвистичког система у коме се један појам, апстрактан или конкретан, разуме помоћу другог. *Преводилачка слобода и рецепција превода* као потцелина указује на улогу преводиоца при успостављању комуникације између два језика, две средине, ауторовог и преводиочевог сензибилитета и културе. При томе значајну улогу, по тврђењу Цветана Тодорова и других теоретичара, имају елементи језика који пружају могућност да уђу у саоднос са другим елементима тога дела и са делом у целини. У потцелини под називом *Рецепција енглеског романа за децу и младе код читалачке публике у Србији,* најдужој у оквиру наведеног поглавља (87-94), докторанд је спровео мини истраживање путем анкете ученика од IV до VIII разреда у неколико основних школа у Врању о пријему овога жанра, као и у Народној библиотеци „Бора Станковић“ у Врању и библиотеци Америчког кутка. Резултати показују да реципијенти читају преведена дела енглеских писаца, али и она која чине њихову слободну школску лектиру: стрипове, кратке приче, песме за децу, текстове са еколошким садржајима и научну фантастику. Било је и реципијената чију су пажњу привлачили једноставнији и илустровани текстови на енглеском језику, те су уз помоћ речника читајући оригинал

долазили до суштине енглеског језика. Значајно је поменути да су младима интересантни и они романи који су послужили као основа за цртане или дугометражне филмове, стрипове, луткарске сцене или мјузикле. Такви су: *Алиса у земљи чуда, Доживљаји Тома Сојера, Робинсон Крусо, Срећни принц, Зов дивљине* и др. Интересовање постоји и за савремене писце романа као што су *Хари Потер* Џ. Роулинг, *Размажена принцеза* К. Хопкинс и друге њене књиге за младе, научна фантастика. Заинтересованост за истривања веб страница, младим читаоцима пружа информације о новим делима и издавачима. У свим овим усмерењима докторанда централно место заузима функција преведеног књижевног дела.

Други део докторске дисертације *Библиографија* чини две трећине обима рада и обухвата период од 1972. до 2011. године. Докторанд је образложио начин бележења библиографских јединица по годинама издања, избором најпревођенијих дела и оних која привлаче пажњу младих. При избору романа показана је критичност, наведене су све компоненте које описују дело и дају неопходне информације о њему. Осврт на карактеристике и значај библиографске грађе још једном потврђује спремност докторанда да потврди критеријуме неопходне за израду ове врсте рада. *Закључак* као посебна целина на српском и енглеском језику представља опсежан резиме обрађеног материјала којим се постављени циљеви заокружују и на основу свега доносе предлози с намером да се и у области преведене књижевности савлада тзв. криза читања. Из сегмената који раду дају научни карактер и оригиналност у приступу теми, као поштовање техника и метода саопштавања резултата истрживања, докторанд закључује да ова тема може бити плодотворна за дубља и другачија истраживања јер се базира на књижевно-језичком материјалу који представља драгоцену језичку ризницу. Литература која је у раду коришћена упућује на специфичност теме и садржаја. Коришћени су стари и нови научни извори који се односе на теорију књижевности, теорије превођења, историју књижевности. Изворна дела и преводи наведени су као радни материјал на коме је докторанд заснивао своја истраживања. Коришћена је и литература са веб страна и уредно је наведена.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији уз напомену:

Мишић, Д. (2010): **Мисија библиотеке и информационих система у савременом образовању**, међународни научни скуп, уредник проф. др Сунчица Денић, **Могућност националног васпитања у условима глобализације.** Врање. 2010, стр. 283-289. ISBN 978-86-82695-71-4, COBISS. SR-ID 176593932

Мишић, Д. (2013): **Улога превода енглеских романа у размени културних вредности,** у *Детињство,* часопис о књижевности за децу. Стр. 100-106. 2/2013, Змајеве дечје игре, Нови Сад, COBISS.SR-ID 9948418

Мишић, Д. (2010): **Језик у роману Алиса у земљи чуда Луиса Керола,** *Речи,* бр. 3/2010, стр. 111-116. Факултет за стране језике Универзитета *Браћа Карић*, Београд, ИССН 1821-0686, УДК 821.111.09

Мишић, Д. (2013): **Страна култура приказана у уџбеницима енглеског језика и индивидуални развој ученика**, у *Култура: У потрази за новом парадигмом,* Филолошки факултет Београд, 2013,стр.473-440. ISBN 978-86-6153-127-9 COBISS.SR-ID 197396492

Smiljković, S., *Stojanović, B.* i **Mišić, D**. (2011): **Book-culture-tradition in the focus of gaining permanenet knowledge,** *Človečki kapital kot vir uspeha v procesu globalizacije*, medunarodna znanstvena konferenca, Fakulteta za poslovne in upravne vede Novo Mesto, mart. стр.426-432. ISBN 978-961-6770-13-2, 256118784

Мишић, Д. (2012): **Функција и смисао језичке игре на примеру одломака из романа Доживљаји Тома Сојера Марка Твена**, *Методичка пракса* 1/2012, стр. 85-90, Учитељски факултет Врање и Школска књига, ДОО Београд, ISSN 0354-9801

Мишић, Д. (2011): **Функција превода са енглеског на српски језик у компаративном изучавању енглеске и српске књижевности за децу**, *Методичка пракса*, 2/2011, Учитељски факултет Врање и Школска књига, ДОО Београд. стр.205-216. ISSN 0354-9801

B. Zlatković, **D. Mišić**,(2012): **Teachers' education for a more flexible approach to character analysis in literary creations,** The 5th Intercultural Arts Education Conference: Design Learning, Helsinki, PROCEDIA Social and Behavioral

Sciences (Available online at www.sciencedirect.com)

Mišić, D. (2012***): Različita poimanja života prelamaju se kroz misli i stavove likova u engleskim romanima za decu i mlade,*** *Izzivi globalizacije in družbeno-ekonomsko okolje EU*, zbornik prispevkov, uredila Jasmina Starc, Novo mesto, str. 371-378, ISBN 978-961-6309-38-7, 262904064.

Мишић, Д. (2011): **Mission of libraries and informational systems in modern education**, 5. међународни конгрес *Образовање за хумано друштво*, Педагошки факултет, Скопље.

Mišić, D. (2012): **Uloga slikovnica u razvoju engleskog govornog izraza kod dece predškoslkog uzrasta,** *ЮБИЛЕЙНА МЕЖДУНАРОДНА УНИВЕРСИТЕТСКА КОНФЕРЕНЦИЯ 130 ГОДИНИ ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ, УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО "СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"* Велико Търново, стр. 246-250. ISBN 978-954-524-842-9

Mišić, D. (2012*):* **Recepcija engleskog romana za decu i mlade u prevodu na srpski jezik.** *Nastava i učenje-ciljevi, standardi, ishodi*, Užice: Učiteljski fakultet, str. 711-716. ISBN 978-86-6191-008-1.

Мишић, Д. (2012): **Библиотеке – извори знања у свету модерног образовања и науке**, *Образовне иновације у информационом друштву,* Српска академија образовања, зборник резимеа, Ужице, стр.56, ISBN 978-86-89393-00-2

Мишић, Д. (2009): **Феномен детињства у роману *Алиса у земљи чуда* Луиса Керола**, у *Савремени тренутак књижевности за децу у настави и науци,* Учитељски факултет у Врању, Центар за научно-истраживачки рад, Врање.
ISBN 978-86-82695-78-3
COBISS. SR-ID 176368140

Mišić, D. (2010): **Caught between traditional and modern in English language learning***, Didactica Slovenica*, Pedagoška obzorja, letnik 25, 5, 2010, d.o.o Novo mesto, Pedagoška fakulteta Ljubljana, Visokošolsko središče, Novo mesto, str. 98-104.
UDK 371/372
ISSN 0353-1392

Мишић, Д. (2010): **Место речника енглеског језика у школској библиотеци**, у *Речи*, Факултет за стране језике Универзитета *Браћа Карић*, Београд, бр. 3/2010.
ISSN 1821-0686

Мишић, Д. (2011): **Језик у роману *Алиса у Земљи чуда* Луиса Керола**, *Речи*, Факултет за стране језике Универзитета Браћа Карић, бр. 4/2011, Београд, стр.111-116.
ISSN 1821-0686

Mišić, D.(2012): **Individualni razvoj pojedinca-učenika u učenju engleskog jezika i uloga biblioteke**, *Nove tehnologije u obrazovanju*, Publikaciije univerzitetskih nastavnika, saradnika i studenata Srbije i Bugarske, - dvojezično izdanje- (proredio doc. dr Vanče Bojkov). Jug pres, Leskovac, 2012*,* str.113-118.
ISBN 978-86-88789-01-1
COBISS.SR-ID 193297676

Mišić, D. (2012): **Importance of the choice of teaching contents for the subject English language at teacher-training faculties,** *Inovacii i interaktivni tehnologii v obrazovanieto*, RB Stilijan Čilingirov-Šumen, Sofija, 2012,str. 63-67.
ISBN 978-954-2936-04-6

Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Тему *Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик - студија и библиографија (1972-2011)* кандидаткиња

је обухватно и комплексно обрадила поштујући принципе научне објективности. Наведена библиографија потврђује да је аутор дисертације користио релевантну и савремену литературу. Кандидат закључује да су вредности енглеског романа за децу и младе од изузетне важности за упознавање укупне енглеске културе исказане језиком. Семантичка вредност превода сагледавана је на конкретним синтаксичким ситуацијама, тј. одломцима романа обухваћених радом. У тексту дисертације уочена је интеракција између писаца и преводилаца чиме се појачава информацијска функција књижевног дела, поред незаменљивих естетских.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија након увида у текст докторске дисертације сматра да је докторанд у својој дисертацији успешно обрадио ову комплексну и по много чему захтевну тему и да је текст дисертације урађен према одобреној пријави. Реч је о раду који представља оригинално и самостално научно дело.

X ПРЕДЛОГ:

На основу свега наведеног, Комисија са задовољством предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати Извештај о урађеној дисертацији под називом *Енглески роман за децу и младе у преводу на српски језик- студија и библиографија (1972-2011)* и упути га Већу друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду, како би кандидат био позван на усмену одбрану рада.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Александра Вранеш
2. Проф. др Зоран Пауновић
3. Проф. др Милица Живковић